

**El dret a conèixer els orígens de les persones
concebudes amb gàmetes de donants: una ponderació i
una proposta**

Maria Vila i Redon

Tutora: Esther Farnós
Màster Universitari Avançat en Ciències Jurídiques
Juny 2024

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Resum

A l'estat espanyol, les persones concebudes amb gàmetes de donant no tenen dret a conèixer els seus orígens biològics. No és el cas de diversos països del nostre entorn, que en els darrers anys han anat reconeixent el dret d'aquestes persones a accedir a la identitat del donant dels gàmetes amb què van ser concebudes. El Tribunal Europeu de Drets Humans considera que aquest dret forma part del dret al respecte a la vida privada consagrat a l'article 8 del Conveni Europeu de Drets Humans, per bé que, en l'única sentència en què ha tingut ocasió de pronunciar-se sobre el cas concret de l'anonimat dels donants de gàmetes, va determinar que no s'havia produït una lesió de drets. A partir de la legislació espanyola, aquest treball duu a terme una anàlisi dels drets i interessos en joc a ponderar, i ofereix una proposta de reforma per a suprimir l'anonimat tenint en compte diverses experiències de dret comparat.

Abstract

In Spain, individuals conceived with a gamete donation do not have the right to know their biological origins. This is not the case in several neighboring countries, which in recent years have recognized the right of these individuals to access the identity of the donor whose gametes were used for their conception. The European Court of Human Rights considers this right to be part of the right to respect for private life enshrined in Article 8 of the European Convention on Human Rights, although in the only ruling in which it had the opportunity to address the specific case of donor anonymity, it determined that there had been no violation of rights. Based on Spanish legislation, this paper analyzes the rights and interests at stake, and offers a proposal for reform to eliminate anonymity, taking into account various experiences in comparative law.

Índex

1.- Introducció.....	4
1.1. Interès de la recerca.....	4
1.2. Estat de la qüestió a l'estat espanyol.....	5
1.2.1. Marc legal.....	5
1.2.1.1. Les Lleis 35/1988 i 14/2006.....	5
1.2.1.2. Desenvolupaments reglamentaris.....	7
1.2.2. Marc jurisprudencial.....	10
2.- Els drets i interessos en joc.....	11
2.1. El dret a la vida privada i familiar. La jurisprudència del TEDH.....	11
2.2. Els drets dels infants, al marge de la relació jurídica entre els pares, la clínica i el donant.....	17
2.2.1. La naturalesa de la donació.....	17
2.2.2. El dret a la integritat moral i el dret a la intimitat personal i familiar dels fills.....	18
2.3. Consideracions mèdiques. El dret a la salut.....	20
2.3.1 El perill de consanguinitat.....	20
2.3.2. El dret a la salut.....	23
2.4. El dret a la intimitat del donant davant dels anomenats testos recreatius i el paper de les xarxes socials.....	24
2.5. L'impacte en el nucli familiar. Apunt sobre els conceptes socials i jurídics de paternitat. Diferències amb l'adopció.....	27
2.6. La indústria reproductiva i el risc de disminució de donacions.....	29
3.- Breu apunt de dret comparat.....	32
3.1. Primera onada.....	32
3.2. Segona onada.....	34
4.- El cas d'Espanya.....	36
4.1. Aplicació de la sentència Gauvin-Fournis i Silliau contra França al cas espanyol.....	36
4.2. Una proposta.....	37
5.- Conclusions.....	40
6.- Bibliografia.....	43

1.- Introducció.

1.1. Interès de la recerca

Cada cop són més els estats del nostre entorn que opten per suprimir l'anonimat de les donacions de gàmetes en el marc de les tècniques de reproducció assistida. A l'estat espanyol, però, l'anonimat del donant continua blindat, i no sembla que els diversos actors polítics siguin gaire permeables a les recomanacions que tant els comitès de bioètica¹ com l'assemblea parlamentària del Consell d'Europa² han emès en relació a aquest assumpte. A aquesta circumstància cal sumar-hi la situació en què es troben les persones que van ser concebudes amb gàmetes de donants abans de la promulgació de la Llei 35/1988, de 22 de novembre, sobre tècniques de reproducció assistida (en endavant, LTRA)³. El fet que en aquell moment l'anonimat del donant no estigués emparat legislativament planteja dubtes particulars sobre el règim que caldria aplicar a les sol·licituds de les persones concebudes mitjançant gàmetes de donant abans de l'entrada en vigor de la llei per a conèixer els seus orígens biològics.

El problema ha pres força un cop aquests fills han esdevingut adults i les tècniques de reproducció assistida s'han consolidat a l'estat espanyol. Ara bé, en un context en què Espanya és el primer estat d'Europa i el tercer del món en tractaments de reproducció assistida⁴, no és casualitat que la tendència creixent a replantejar l'abast d'aquestes tècniques hagi passat de llarg del legislador espanyol.

---

¹ Comitè de Bioètica de Catalunya. 'El dret a conèixer els orígens biològics i genètics de la persona' (2016), Comité de Bioética de España.

'Informe del Comité de Bioética de España sobre el derecho de los hijos nacidos de las técnicas de reproducción humana asistida a conocer sus orígenes biológicos' (2020).

² Asamblea Parlamentària del Consell d'Europa. 'Don anonyme de spermatozoïdes et d'ovocytes: trouver un équilibre entre les droits des parents, des donneurs et des enfants' (2018).

³ BOE núm. 282, de 24 de novembre de 1988, pp 33373-33378.

⁴ Riaño- Galán, I., Martínez González, C., Gallego Riestra, S. 'Cuestiones éticas y legales del anonimato y la confidencialidad en la donación de gametos'. *Anales de Pediatría* 94 (2021) 337.e1-337.e6.

Tot apunta que, a mesura que les persones concebudes amb gàmetes de donant vagin accedint a l'adultesa, la discussió al voltant de la supressió de l'anonimat anirà prenent força en el debat públic. La tendència legislativa a nivell europeu hi empeny, de la mateixa manera que el focus va virant cap als drets de les persones que són el fruit d'aquestes tècniques de reproducció assistida.

Aquest treball pretén doncs contribuir a aquest debat oferint una ponderació dels drets i interessos en joc que, al meu entendre, el legislador ha omès fins ara. Una ponderació de drets que pot servir per a futures reformes legislatives i que pot ser d'especial interès per a resoldre el cas particular de les persones concebudes amb gàmetes de donant amb anterioritat a la promulgació de la LTRA.

1.2. Estat de la qüestió a l'estat espanyol

1.2.1. Marc legal

1.2.1.1. Les Lleis 35/1988 i 14/2006

L'any 1988 va entrar en vigor la LTRA. El debat públic que va acompanyar la seva tramitació va girar al voltant de les tècniques en si mateixes, més que no pas sobre les conseqüències jurídiques del que s'hi preveia. Un simple cop d'ull a la premsa de l'època⁵ ens permet entreveure la dificultat, en el si de l'opinió pública, per a projectar que els nadons engendrats a partir de tècniques de reproducció assistida algun dia serien adults. O, més clamorosament encara, que aquells infants eren subjectes de drets des del moment del seu naixement.

La discussió al voltant de la llei, novedosa per l'època en el context europeu, va centrar-se en qüestions purament mèdico-científiques. No en va, l'informe de la Comissió Especial

---

⁵ 'El Congreso aprueba la Ley de Reproducción Asistida, con el rechazo de las formaciones de centroderecha' *La Vanguardia*, 21/10/1988. 25-26.

d'Estudi de la Fecundació 'In vitro' i la Inseminació Artificial Humanes va rebre el nom de 'Informe Palacios' en al·lusió a Marcelo Palacios, metge, doctor en Medicina, president de la Comissió i diputat del grup parlamentari socialista. Alguns autors com el catedràtic de dret civil Fernando Pantaleón ja van criticar la tècnica jurídica amb què es va redactar una llei que, ja d'entrada, consideraven que s'hauria d'haver tramitat com a llei orgànica per 'afectar de forma significativa los derechos de los nuevos seres'.⁶

Sigui com sigui, la LTRA va marcar la pauta de la regulació de la reproducció assistida a l'estat espanyol. Per al que aquí ens ocupa –l'anonimat del donant de gàmetes– la posterior Llei 14/2006, de 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida (en endavant, LTRHA)⁷ preveu una regulació gairebé idèntica a la que preveia la seva precursora.

Així, el primer paràgraf de l'article 5.5. de la LTRHA preveu que

La donació [de gàmetes i preembrions] ha de ser anònima i la confidencialitat de les dades d'identitat dels donants ha de ser garantida pels bancs de gàmetes i també, si s'escau, pels registres de donants i d'activitat dels centres que es constitueixin.

És curiós que, en aquest punt, la llei de 2006 elimina la referència al Registre Nacional de Donants que contenia la llei de 1988, possiblement perquè després de 18 anys –i encara avui–, malgrat que està previst a les dues lleis, els successius governs estatals han estat incapaços de constituir-lo. Sobre aquest punt hi entrarem més endavant.

El segon i el tercer paràgraf d'aquest article 5.5 de la LTRHA s'expressen en els mateixos termes que el seu correlatiu a la LTRA i estan dedicats a l'accés a determinada informació dels donants per part dels fills nascuts o les persones receptores, que només podrà contenir la seva identitat de manera excepcional. Així,

Només excepcionalment, en circumstàncies extraordinàries que comportin un perill cert per a la vida o la salut del fill o quan sigui procedent d'acord amb les lleis processals penals, es pot revelar la identitat dels donants, sempre que aquesta revelació sigui indispensable per evitar el perill o per aconseguir el fi legal proposat. La revelació té caràcter restringit i no pot implicar en cap cas publicitat de la identitat dels donants.

---

⁶ Pantaleón, F., 'Contra la ley sobre Técnicas de Reproducción Asistida', *Jueces para la democracia*, 5 (1988), 19-36.

⁷ «BOE» núm. 126, de 27/05/2006.

A efectes pràctics, doncs, el blindatge de la identitat del donant és total des de l'entrada en vigor de la LTRA, per bé que, tal com s'ha apuntat a l'apartat anterior del present treball i des del meu punt de vista, hi hagi dubtes sobre l'aplicació retroactiva d'aquest règim a les persones concebudes amb anterioritat a la seva promulgació i, en el seu cas, en aquests supòsits tingui encara més sentit dur a terme una ponderació de drets.

1.2.1.2. Desenvolupaments reglamentaris.

A l'estat espanyol existeixen bancs d'esperma des de l'any 1978. Abans de l'any 1986, més de dos mil infants ja havien nascut a partir de semen de donant.⁸ Des d'aleshores, el creixement dels tractaments de reproducció assistida a redós de les lleis que els emparen ha estat considerable. A dia d'avui, segons dades del Registro de centros y servicios de reproducción humana asistida⁹, hi ha un total de 434 centres on es practiquen tècniques de reproducció assistida, dels quals 260 disposen de banc de semen, 178 d'oòcits i 261 d'embrions.

Espanya és avui el país europeu on es duen a terme més tractaments de reproducció assistida a partir de gàmetes de donant.¹⁰ Una anàlisi de l'estat de la qüestió a l'estat espanyol, per tant, no pot passar per alt la importància de la seva indústria reproductiva, que l'ha situat com a principal país de destí de ciutadans estrangers que busquen sotmetre's a un tractament. De la mateixa manera, aquesta anàlisi no pot obviar la desídia dels successius executius estatals, que fins a dia d'avui han estat incapaços de constituir un registre nacional de donants en la forma prescrita per l'article 21 de la LTRHA, vigent, d'igual forma que ja preveia la disposició final tercera de la LTRA, en què es concedia un termini d'un any des de la promulgació del text legislatiu per a la seva creació i organització.

Vuit anys més tard es va aprovar el Real Decreto 412/1996, de 1 de marzo, por el que se establecen los protocolos obligatorios de estudio de los donantes y usuarios relacionados con

---

⁸ Souto Paz, J.A, 'El informe Palacios y la ley de reproducción asistida, Régimen jurídico-privado de la reproducción asistida en España: el proceso legal de reformas.' *Dykinson* (2006), 187-196.

⁹ Registro de Centros y Servicios de Reproducción Humana Asistida (09/06/2024), Ministerio de Sanidad.

¹⁰ Boladeras, M. 'El anonimato de la donación de gametos. ¿Hay que mejorar la situación actual?' *Musas*, vol. 8, núm. 1 (2023): 05-20.

las técnicas de reproducción humana asistida y se regula la creación y organización del Registro Nacional de Donantes de Gametos y Preembriones con fines de reproducción humana¹¹. Si bé s'hi estableixen els protocols obligatoris d'estudi de donants i usuaris, la referència al Registre de Donants de Gàmetes i Preembrions és més aviat breu. Una ordre del ministeri de Sanitat i Consum de 25 de març de 1996¹² estableix les normes de funcionament del Registre, però el cert és que, malgrat el desenvolupament normatiu, el Registre no va arribar mai a constituir-se.

A la pàgina web del Ministeri de Sanitat es pot trobar un Proyecto de Real Decreto por el que se regula la organización y funcionamiento de los registros nacionales en materia de reproducción asistida¹³. La darrera de les versions disponibles porta data de 15 de juny de 2021, i no consta que la seva tramitació hagi passat de la fase d'audiència i informació pública. No obstant, del capítol que fa referència al registre nacional de donants, en criden l'atenció dues coses: una, que la donació de gàmetes i embrions s'assimila a la donació de cèl·lules i teixits humans, amb una remissió al Real Decreto-ley 9/2014, de 4 de julio, por el que se establecen las normas de calidad y seguridad para la donación, la obtención, la evaluación, el procesamiento, la preservación, el almacenamiento y la distribución de células y tejidos humanos y se aprueban las normas de coordinación y funcionamiento para su uso en humanos¹⁴. I dues, que en fixa les finalitats, de manera que assumeix que, a dia d'avui, estan lluny d'assolir-se –parlem, per exemple, del control sobre el nombre de donacions dutes a terme per una mateixa persona, per tal de donar compliment al que disposa l'art. 5.7 LTRHA, o la possibilitat d'elaborar estadístiques–, fet que implica una mena de reconeixement del fet que la llei és paper mullat pel que fa als mecanismes de control i limitació de les donacions. El Projecte de Reial Decret, a més, no fa cap referència al mecanisme a través del qual els interessats poden accedir a la informació del donant, en el termes previstos a l'article 5.5 de la LTRHA.

A dia d'avui, en absència de registre de donants, és cada centre qui, de manera autònoma, decideix habilitar (o no) el procediment pertinent per tal de facilitar l'accés dels interessats a

---

¹¹ «BOE» núm. 72, de 23 de març de 1996, pp 11253-11256

¹² «BOE»núm. 106, de 2 de maig de 1996, pp 15469-15470.

¹³https://www.sanidad.gob.es/normativa/audiencia/docs/PRD_registros_nacionales_en_materia_de_reproduccion_humana_asistida.pdf (consultat el 12/06/2024).

¹⁴ «BOE» núm. 163, de 5 de juliol de 2014, pp 52716-52763

la informació genèrica del donant i donar compliment, així, a l'article 5.5 de la Llei actualment en vigor, sense que estigui previst cap control administratiu.

La manca d'un registre fa pràcticament impossible escatir el nombre total de persones afectades que han intentat accedir a aquesta informació genèrica o, fins i tot, el nombre de persones que s'han interessat per la identitat dels donants del semen a partir del qual foren concebudes. No cal dir que, si el Registre de Donants estigués constituït, n'hi hauria prou amb dirigir-hi una sol·licitud d'accés a la informació pública en els termes de la Ley 19/2013, de 9 de diciembre, de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno¹⁵ per tal de fer-se una idea d'aquestes xifres. En aquest sistema disgregat, però, no es tenen dades de la quantitat de persones que han pogut intentar accedir a aquesta informació a través dels centres.

Qui signa aquest treball ha intentat contactar amb la Sociedad Española de Fertilidad per tal de conèixer el nombre de persones que s'han interessat per obtenir informació general dels donants que no inclogui la seva identitat, de conformitat amb l'article 5.5 de la LTRHA. Així mateix, s'ha formalitzat en el mateix sentit una sol·licitud d'accés a la informació pública dirigida a la Comisión Nacional de Reproducción Asistida.

De la Sociedad Española de Fertilidad no se n'ha obtingut cap resposta. Per contra, en data de 22 d'abril de 2024, el Director General de Cartera Común de Servicios del SNS y Farmacia va respondre la sol·licitud d'accés a la informació pública afirmant que el Ministeri de Sanitat no disposa de la informació sol·licitada perquè aquestes dades serien proporcionades als interessats pels centres de reproducció assistida corresponents, i recorda que actualment 'no existe obligación alguna a nivel legal por parte de los centros de comunicar el número de dichas solicitudes a las autoridades sanitarias.' S'acompanya al present treball com a Annex 1 el correu electrònic dirigit a la Sociedad Española de Fertilidad, i com a Annex 2 la resposta del Ministeri de Sanitat.

Cal dir, per altra banda, que la manca d'un registre de donants constitueix un incompliment de la Directiva 2006/17/CE de la Comissió, de 8 de febrer de 2006, per la qual s'aplica la Directiva 2004/23/CE del Parlament Europeu i del Consell pel que fa als requisits tècnics per

---

¹⁵ «BOE» núm. 295, de 10/12/2013

la donació, l'obtenció i l'avaluació de cèl·lules i teixits humans¹⁶. Específicament, la falta d'un Registre de donants implica la infracció de la Directiva en relació a la 'traçabilitat', en la mesura que no es pot fer el seguiment ni la identificació d'una cèl·lula o un teixit en qualsevol etapa des de la seva extracció fins a la seva destinació final. Una traçabilitat que, com no podia ser d'una altra manera, també imposa la necessitat d'identificar el donant.¹⁷

1.2.2. Marc jurisprudencial

El Tribunal Constitucional va tenir ocasió de pronunciar-se sobre la LTRA a partir d'un recurs promogut per diputats del Partit Popular¹⁸. Entre d'altres qüestions, el TC va resoldre sobre el precepte relatiu a l'anonimat de les donacions, que els recurrents entenien incompatible amb l'article 39.2 de la Constitució espanyola, segons el qual la llei possibilitarà la investigació de la paternitat. El Tribunal, però, en rebutjà la inconstitucionalitat perquè considerarà que la investigació de la paternitat que preveu aquest precepte està orientada a establir un vincle de filiació, la qual cosa és incompatible amb la situació que es genera en el cas d'una donació de gàmetes, en què la revelació de la identitat del donant en els casos excepcionals legalment previstos ja no s'ordena, segons la pròpia llei, a l'establiment d'aquest vincle (art. 8.3 de la vigent LTRHA). A més a més, considera el TC que la garantia de l'anonimat del donant facilita l'obtenció del material genètic necessari per a dur a terme les tècniques de reproducció assistida, donant a entendre que la supressió de l'anonimat implicaria un descens de les donacions que les dificultaria enormement.

El Tribunal Constitucional, per tant, va convalidar la constitucionalitat de l'anonimat de les donacions des del punt de vista de la seva manca d'encaix en la investigació de la paternitat, però no va analitzar la possible vulneració del dret a la integritat moral de les persones que en resulten. Dit d'una altra manera: la investigació de la paternitat en els termes establerts a l'article 39 CE hauria de considerar-se un procediment al marge del dret a conèixer els orígens, en què no es pretén establir la filiació. No s'invocaria, per tant, una vulneració de

---

¹⁶ «DOUE» núm. 38, de 9 de febrer de 2006, pp 40-52

¹⁷ García Ruíz, Y., 'Sin registro de donantes de gametos: cerca de treinta años esperando su creación', *ius et Scientia*, 1.1 (2015), 41-52.

¹⁸ STC 116/1999, de 17 de juny de 1999. «BOE» núm. 162, de 8 de juliol de 1999, 67-80.

l'article 39 CE, sinó una vulneració dels articles 15 i 18 CE en relació a l'article 8 del Conveni Europeu de Drets Humans (en endavant, CEDH).

2.- Els drets i interessos en joc

Per a resoldre la qüestió que ens ocupa, caldrà identificar els conflictes de drets existents i dur-ne a terme una ponderació que resulti en el sacrifici del dret menys rellevant.

En el nostre cas, molts dels interessos en joc que cal avaluar per a dur a terme una ponderació ja han estat analitzats pel TEDH en la sentència del cas Gauvin-Fournis i Silliau contra França (Sol·licituds 21424/16 i 45728/17, 7/9/2023, Secció Cinquena). De fet, tots els drets i interessos en joc que discutirem tot seguit formen part de l'equilibri que cal trobar entre el dret a la vida privada i familiar, d'una banda, i el dret del donant a mantenir l'anonimat, de l'altra, en un context on més enllà dels drets i interessos individuals cal prendre en consideració l'ordre públic. En aquest sentit, el marge d'apreciació de l'estat serà més o menys limitat en funció del pes dels drets que es troben en discussió i, al meu entendre, del grau de protecció que, des del punt de vista legislatiu, s'atorgava a l'anonimat del donant en el moment en què va tenir lloc el negoci jurídic de la donació.

2.1. El dret a la vida privada i familiar. La jurisprudència del TEDH

L'article 8 CEDH consagra el dret al respecte a la vida privada i familiar, on el TEDH inclou el dret a la identitat i al desenvolupament personal. Així ho ha determinat en assumptes com Odièvre contra França¹⁹ o Godelli contra Itàlia²⁰, en què les administracions competents no van reconèixer el dret de dues persones a accedir a la identitat de les seves respectives mares biològiques, que van abandonar-les després del naixement i van acollir-se al seu dret, previst a les legislacions dels dos països, de mantenir-se anònimes.

---

¹⁹ STEDH Odièvre c. França (Sol·licitud núm. 42326/98), 13/02/2003, Gran Sala.

²⁰ STEDH Godelli c. Itàlia (Sol·licitud núm. 33783/2019), 25/9/2019, Secció Segona.

En aquells casos, els resultats van ser diferents per als dos estats demandats. El Tribunal no va apreciar vulneració dels articles 8 i 14 CEDH per part de França perquè va considerar que s'havia trobat un equilibri entre els interessos en joc, permetent als fills accedir a dades no identificatives dels seus progenitors i oferint la possibilitat a la mare de canviar de parer i ser localitzada. Per altra banda, en el cas d'Itàlia, el Tribunal va determinar que sí que hi havia hagut una violació del CEDH perquè la legislació italiana ni tan sols permetia a la demandant accedir a dades no identificatives i, per tant, no s'havia buscat l'equilibri entre els interessos de les parts afectades.

No obstant, en tots dos casos el Tribunal va considerar intrínsecs al dret al desenvolupament personal l'accés als detalls sobre la pròpia identitat i l'obtenció de la informació necessària per a escatir la veritat sobre aspectes tan importants de la identitat personal com la identitat dels genitors.

A banda de la discussió al voltant de la norma que permet el part anònim, el dret a la identitat vinculat al dret a la vida privada ha estat objecte d'anàlisi per part del TEDH en altres assumptes. En són un exemple els casos que tenen origen en accions de filiació, com la sentència del cas *Phinikaridou c. Xipre*²¹, en què el TEDH va reafirmar que el dret a conèixer els orígens biològics és una part essencial del dret a la vida privada i que un termini curt de caducitat de l'acció per a reclamar la filiació resulta desproporcionat i lesiu per a aquest dret. Per altra banda, el TEDH també reconeix la prevalença del dret a la identitat vinculat al dret a la vida privada en casos de persones que havien estat sota la tutela de l'administració i que intenten accedir al seu propi expedient (*Gaskin c. Regne Unit*²²) o, fins i tot, en assumptes en què una persona pretén dur a terme un test d'ADN a un difunt que sospita que és el seu pare biològic, sense cap més intenció que la de determinar l'existència d'un vincle biològic sense cap transcendència jurídica (*Jaggi c. Suïssa*²³).

Convé preguntar-nos, doncs, si aquesta interpretació de l'article 8 CEDH també empara les persones que han estat concebudes amb gàmetes de donants anònims. Aquesta és, precisament, la pregunta que es va plantejar al TEDH per part de dos demandants de

---

²¹ STEDH *Phinikaridou c. Xipre* (Sol·licitud núm. 23890/2002), 20/12/2007, Secció Primera.

²² STEDH *Gaskin c. Regne Unit* (Sol·licitud núm. 10454/83), 07/07/1989, Plenari.

²³ STEDH *Jaggi c. Suïssa* (Sol·licitud 58757/00), 13/07/2006, Secció Tercera.

nacionalitat francesa i residents a França que havien vist rebutjats els seus intents d'accedir a la informació relativa als donants de l'esperma amb què foren concebuts els anys 1980 i 1989, malgrat que en el moment de la seva concepció la llei que garantia l'anonimat dels donants encara no havia estat aprovada (Llei 94-654 de 29 de juliol de 1994). Les demandes es van resoldre conjuntament a l'esmentada sentència Gauvin-Fournis i Silliau contra França, dictada pel Tribunal en data de 7 de setembre de 2023.

En aquesta sentència, i des del meu punt de vista, el Tribunal desenvolupa una argumentació una mica erràtica per a desestimar les demandes dels afectats, que s'allunya de la posició que havia mantingut fins al moment en relació al dret a la vida privada i familiar dels infants, atorgant una rellevància no diferible al que s'ha tendit a anomenar 'veritat biològica'. En aquesta sentència, com veurem, el TEDH fa una distinció en funció de l'origen de la concepció de la persona, en el sentit que traça un camí diferenciat per als tractaments de reproducció assistida a partir de gàmetes donats respecte del que entendríem com a concepció 'no assistida' o per reproducció sexual.

Fet aquest apunt –i com no podria ser d'altra manera, perquè fer-ho suposaria contradir la seva pròpia doctrina–, la sentència no discuteix que el dret a conèixer els orígens biològics forma part del dret al respecte a la vida privada (no familiar) de l'article 8 CEDH, el qual té com a objectiu principal protegir l'individu contra les ingerències arbitràries de les autoritats públiques –en un sentit negatiu– i, alhora, exigeix a les institucions l'adopció de les mesures necessàries per a fer-lo efectiu –en un sentit positiu. Si bé la vessant negativa d'aquest dret és clara, el Tribunal remarca que la perspectiva positiva formarà part del marge d'apreciació dels Estats, que en qualsevol cas hauran de dur a terme una ponderació dels interessos en joc que els obligarà a tenir en compte

la importància de l'interès en joc o la posada en qüestió de 'valors fonamentals' o 'aspectes essencials' de la seva vida privada, així com l'impacte sobre l'interessat d'un conflicte entre la realitat social i el dret i la coherència de les pràctiques administratives i jurídiques en l'ordenament intern.

Afegeix el Tribunal que 'altres elements es refereixen a l'impacte sobre l'Estat en qüestió de la suposada obligació positiva, com ara el caràcter ampli i indeterminat, o estret i definit, d'aquesta obligació'. (paràgraf 104)²⁴.

---

²⁴ La traducció al català és pròpia.

Hom diria que l'aplicació d'aquests principis al cas concret portaria el Tribunal a considerar que, efectivament, hi ha hagut una vulneració de l'article 8 del CEDH. Més encara quan, en relació al marge d'apreciació dels estats, el Tribunal estableix que aquest ha de ser restringit quan el que hi ha en joc és 'un aspecte particularment important de l'existència o la identitat d'un individu', per bé que –i aquí ve la contradicció amb el que és, per definició, un dret fonamental– aquest marge és ampli quan no hi ha consens en el marc dels membres del Consell d'Europa (paràgraf 105).

Un dels aspectes més significatius de la sentència, al meu entendre, és el fet que el Tribunal pren en consideració la legislació en relació a l'anonimat del donant que estava vigent en el moment en què els sol·licitants van fer les seves peticions a la Comissió d'Accés als Documents Administratius, la qual preveia un anonimat absolut, però que no estava vigent quan es van portar a termes les donacions que portarien a la seva concepció. Un anonimat absolut que el Tribunal 'salva' tot dient que en el procés que conduí a la seva aprovació es van complir amb escreix les garanties democràtiques, malgrat que no té en compte que els sol·licitants foren concebuts amb anterioritat a aquesta llei, aprovada l'any 1994 i que, per tant, es podria considerar que es trobaven en una situació singular. No obstant això, la sentència jutja proporcional l'anonimat absolut que les lleis precedents a l'actualment vigent –que preveu una supressió de l'anonimat– contenien, en la mesura que se subsumia la donació de gàmetes a la donació d'altres elements del cos i que el legislador francès –de qui, segons el tribunal, cal respectar l'autonomia en virtut del principi de separació de poders– havia desplegat en el seu si un ampli debat ètic i jurídic. En aquest context, el Tribunal omet el dret del donant a la seva vida privada, sobre el qual no fa cap consideració, i no retreu a l'estat francès l'adopció tardana de la supressió de l'anonimat per mitjà de la Llei de 2021, que permetria als sol·licitants i parts actives del procediment accedir a la identitat del donant i a altres dades no identificatives si aquest prestés el seu consentiment. D'aquesta manera, considera el Tribunal que la tardança en adoptar la reforma legislativa en qüestió forma part del marge d'apreciació dels estats.

Novament, la posició adoptada pel tribunal en aquesta sentència xoca amb la mantinguda fins al moment, aquest cop en relació a la lesió als drets fonamentals que són objecte d'anàlisi a causa de reformes legislatives tardanes. Segons el tribunal, el fet que la vulneració dels drets acabi cessant gràcies a una modificació de les lleis que la causaven no treia que, durant

aquest lapse de temps, la lesió s'hagués produït i hagués de ser objecte de reparació. N'és un exemple la sentència del cas D.B i altres contra Suïssa²⁵, dictada menys d'un any abans de la sentència Gauvin-Fournis i Silliau contra França, en què el Tribunal considera que l'estat suís va excedir el seu marge d'apreciació en no haver previst a temps el reconeixement d'un vincle entre un infant nascut per gestació subrogada a l'estranger i un pare d'intenció que no havia aportat material genètic per a la seva concepció; és a dir, la parella del pare biològic. Si bé és cert que en el cas de Suïssa cal tenir en compte que hi ha un infant l'interès superior del qual ha de prevaldre i que ja viu en companyia dels progenitors d'intenció al país de destí –havent renunciat la seva mare biològica a la filiació en el país d'origen–, la sentència que ens ocupa no té en compte que els demandants van ser infants en el seu moment i que, en qualsevol cas, la seva sol·licitud no consisteix a determinar un vincle de filiació sinó merament a disposar d'una informació que el propi Tribunal sempre ha considerat essencial per al desenvolupament de la pròpia identitat.

Convé en aquest punt fer un breu esment a l'aspecte processal d'aquest tipus de procediments. Els menors d'edat poden acudir als tribunals de justícia representats per qui n'ostenti la potestat parental, fet que no deixa de posar en mans dels pares la decisió sobre l'oportunitat d'iniciar els procediments judicials que pertoquin. En aquest sentit, és fàcil pensar que els pares que tenen un vincle de filiació amb els infants que han estat concebuts amb gàmetes de donant podrien ser reticents a engegar procediments judicials per a aclarir els orígens biològics dels seus fills menors d'edat: al capdavall, són ells mateixos els qui hauran decidit tirar endavant el tractament de reproducció assistida, sabent que l'anonimat del donant n'era un pilar fonamental. No és el cas de les persones que pretenen establir un vincle de filiació amb els infants i que, engegant procediments judicials que cerquin aquest reconeixement, persegueixen tant la protecció dels seus propis drets com els dels infants menor d'edat.

No podem admetre que l'interès superior del menor tan sols sigui tingut en compte quan els progenitors tenen algun afany en la seva prevalença i que, en canvi, i donat que els infants només podran accionar per si mateixos quan siguin adults, l'interès superior del menor ja hagi deixat d'existir en el moment en què es pretengui el reconeixement de determinats drets.

---

²⁵ STEDH D.B i altres c. Suïssa (Sol·licituds 58817/15 i 58252/15), 22/11/2022, Secció Tercera.

Malgrat l'anterior, el Tribunal declara que l'estat francès no ha infringit l'article 8 CEDH i, de retruc, s'inhibeix de resoldre la demanda sobre la base de l'article 14 CEDH, que recull una prohibició de discriminació, en relació amb l'article 8 CEDH. És habitual que el TEDH consideri l'art. 14 CEDH com un precepte accessori i no com una obligació positiva per a assolir la igualtat²⁶, tot i que la declaració segons la qual no hi ha hagut una vulneració de l'art. 8 no hauria d'impedir l'anàlisi d'una possible discriminació.

La sentència compta amb tres vots particulars que evidencien la complexitat de la qüestió i que, des del meu punt de vista, presenten una fonamentació jurídica més ajustada al cas concret que la dels quatre magistrats de la majoria.

En l'opinió dissident, tres magistrats consideren que el Tribunal hauria d'haver dut a terme una aproximació 'in concreto' a la situació individual dels dos demandants que, més enllà de l'evolució legislativa experimentada per l'estat francès, tingués en compte la seva impossibilitat perllongada per a accedir a les dades dels seus genitors. Des del punt de vista dels magistrats dissidents, i d'acord amb la jurisprudència del propi Tribunal, el marge d'apreciació dels estats és molt limitat quan es tracta del dret a conèixer la pròpia identitat. Els estats tenen doncs 'una obligació positiva de garantir a les persones el dret d'accés als seus orígens, que és un element que contribueix al desenvolupament personal'. En aquest sentit, la dilació de l'estat francès per a adoptar un sistema que protegís aquest dret dels demandants els ha causat un dany, fins al punt que els anys de secret protegit per la llei 'els ha privat d'una part fonamental de la seva identitat que cap intervenció legislativa posterior podrà compensar'.

Ara bé, ni la sentència en si mateixa ni el vot particular concurrent dels tres magistrats dissidents no es detenen en el fet que els demandants van ser concebuts amb anterioritat a la promulgació de la llei que garantia un anonimat absolut de la donació, segurament perquè la nova llei ja permet un règim d'accés específic per a les persones que es troben en aquesta situació. Des del meu punt de vista, però, aquesta mena de buit legal es podria haver resolt d'una manera més àmplia, garantint l'accés a la informació del donant sense haver de requerir un consentiment que la Llei de 2021 exigeix i analitzant, en tot cas, els contractes de donació perfeccionats.

---

²⁶ Al Hasani Maturano, Amir. 'La prohibición de discriminación del artículo 14 Del CEDH: ¿mera declaración se principios o norma imperativa?'. *Anales De Derecho*, noviembre de 2020.

2.2. Els drets dels infants, al marge de la relació jurídica entre els pares, la clínica i el donant

Ja hem dit més amunt que no formava part dels objectius de la LTRHA protegir els drets de les persones nascudes a partir de tècniques de reproducció assistida. De fet, la llei en si mateixa es va tramitar com a llei ordinària i, per tant, i donat que no se'n va plantejar en cap moment la tramitació com a llei orgànica, va donar per fet que no hi havia cap dret fonamental en joc (article 81 de la Constitució Espanyola).

Més enllà del dret a la vida privada i familiar, previst a l'article 8 CEDH, hi ha altres elements que s'hi poden entendre inclosos i que fan o poden fer referència en aquest context als infants (o, per a fer servir un terme més adequat a la llei, al producte de les tècniques que s'hi regulen).

2.2.1. La naturalesa de la donació

A diferència dels negocis que es duen a terme en el tràfic jurídic habitual, el que ens ocupa té com a objectiu final el naixement d'un ésser humà que, com a tal, serà subjecte de drets.

El fet que el producte o l'objectiu final d'aquest negoci jurídic sigui el naixement d'un ésser humà ens obliga a canviar la perspectiva sobre l'objecte de la donació. Algunes legislacions vigents actualment, com l'espanyola o la Directiva 2006/17/CE, assimilen la donació de gàmetes a la donació de cèl·lules o teixits. Els motius d'aquesta analogia han tendit a basar-se en la gratuïtat de la donació, més que no pas en la naturalesa de l'objecte. Dit d'una altra manera: si la donació de gàmetes havia de ser gratuïta per raons ètiques, aleshores convenia assimilar-la a la donació d'òrgans i teixits que, a més de gratuïta, també és anònima.

Així ho explica el fundador del primer laboratori francès dedicat a la reproducció assistida, el Dr. Georges David, l'any 1969. Segons ell, calia reaccionar a la immoralitat de la compravenda d'esperma transposant a la reproducció assistida el model ètic i jurídic de la

donació de sang, tot definint-hi els tres principis bàsics de voluntarietat, anonimat i gratuïtat. D'aquesta manera, a més, 'es posava fi al patiment de la infertilitat' mitjançant la tècnica de concordança morfològica i de grups sanguinis i fent creure, per tant, que les parelles que se sotmetien a aquest tipus de tractaments són els progenitors del fill.²⁷

2.2.2. El dret a la integritat moral i el dret a la intimitat personal i familiar dels fills

No podem parlar de l'interès superior del menor en la ponderació amb altres drets i interessos en joc sense analitzar quin és aquest interès superior. Tal com dèiem més amunt, el dret al respecte a la vida privada i familiar consagrat a l'article 8 del CEDH està íntimament lligat amb el dret a la integritat moral i el dret a la intimitat personal i familiar dels fills nascuts a partir de gàmetes de donant. Quin impacte psicològic i emocional es deriva del fet de ser concebut amb gàmetes de donant anònim i, en conseqüència, de no conèixer els propis orígens? Quines implicacions té per a la intimitat personal i familiar el fet que la clínica o el banc de semen coneguin la identitat del progenitor biològic d'una persona, però en canvi aquesta persona no hi tingui accés?

Diversos autors han estudiat les implicacions de la concepció amb gàmetes de donant des del punt de vista de la psicologia en la relació entre pares i fills. Susan Golombok ha conclòs que 'l'absència d'un vincle genètic entre els pares i els fills no afecta negativament a la qualitat de les relacions entre pares i fills ni a l'adaptació dels infants'²⁸. Ara bé, aquests estudis parteixen d'una dificultat de base, que consisteix en el fet que hi ha famílies que opten per no revelar als infants l'origen de la seva concepció. En una altra recerca, la mateixa autora recull que el 53% de les mares havien explicat als seus fills que eren nascuts a partir d'una donació (ja fos d'esperma o d'òvuls), i que la immensa majoria d'aquestes mares ho havien fet quan l'infant era menor de 4 anys²⁹.

---

²⁷ Saintôt, B., 'Lever l'anonymat du don de gamètes. Nouvel intérêt de l'enfant ou droit fondamental?', *Études*, 9 (2019), 53-64.

²⁸ Golombok S. 'Families Created by Reproductive Donation: Issues and Research.' *Child development perspectives*. 2013;7(1):61-5.

²⁹ Golombok, S. et al., 'Children born through reproductive donation: a longitudinal study of psychological adjustment', *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 54,6 (2013), 653-60. doi:10.1111/jcpp.12015.

És important deturar-nos en aquest punt perquè tendim a focalitzar la nostra atenció en el dret de les persones a accedir als seus orígens biològics, però això pressuposa que aquestes persones coneixen d'entrada la forma en què van ser concebudes. Per tal que un infant tingui dret a conèixer els seus progenitors genètics cal superar primer el principi de 'no harm no foul', segons el qual no hi pot haver cap dany psicològic en l'infant que no coneix els seus orígens biològics si no arriba a conèixer mai l'origen de la seva concepció.³⁰ En aquest sentit, si bé és clar que caldria prioritzar la transparència en el si de les relacions familiars i el dret de l'infant a ser tractat amb respecte, és més difícil articular la manera com l'estat ha de fer obligatori (si és que ho ha de fer) la revelació de la seva concepció als interessats, més enllà de proveir-los amb els mecanismes necessaris perquè, si ho volen, puguin esbrinar els seus orígens biològics. En aquest sentit, i amb un ànim merament pedagògic sense transcendència jurídica, l'article 235-50 CCCat³¹ estableix l'obligació d'informar el fill adoptat sobre l'adopció 'tan aviat com aquest tingui prou maduresa o, al més tard, quan compleixi dotze anys, llevat que aquesta informació sigui contrària al l'interès del menor'.

No en va, l'article 7.2 de la LTRHA estableix que la inscripció del naixement al registre civil no podrà reflectir 'dades de les quals es pugui inferir el caràcter de la generació'. Per a resoldre aquesta qüestió, alguns autors han proposat la inclusió de l'origen de la concepció al Registre Civil mitjançant una anotació marginal sotmesa a un sistema de publicitat restringida, com succeeix respecte de les persones adoptades.³² Ara bé, aquest mecanisme exigiria també una acció positiva per part de la persona concebuda mitjançant aquesta tècnica, de manera que es podria donar la situació en què, malgrat constar l'origen de la seva concepció al Registre Civil, la persona interessada no arribés mai a assabentar-se'n. És per això que una solució a aquest problema podria consistir en la inclusió d'aquesta circumstància en la història clínica, més accessible per la persona interessada que no pas el Registre Civil.

Sigui com sigui, és incontestable que la manca d'accés a informació identificativa sobre el donant pot provocar danys psicològics que poden constituir una vulneració del dret a la integritat moral i el dret a la intimitat personal i familiar. Per a molts fills concebuts amb gàmetes de donant, 'la importància de conèixer el seu donant no rau en qüestions d'historial

---

³⁰ Cowden, M., 'No harm, no foul: A child's right to know their genetic parents', *International Journal of Law, Policy and the Family* 26(1), (2012), 102–126.

³¹ DOGC núm. 5686, 05/08/2010

³² Farnós Amorós, E., 'Anonimat del donant o dret a conèixer els orígens?' *Butlletí del Comitè de Bioètica de Catalunya*, Febrer 2015.

mèdic o consanguinitat, sinó més aviat en una comprensió més profunda de qui són i on se situen al món en relació amb els altres³³.

La majoria d'estudis que avaluen el dany psicològic causat pel fet de no conèixer els propis orígens s'han dut a terme en relació a persones adoptades. Essent les tècniques de reproducció assistida relativament modernes, probablement caldrà esperar una mica més per a avaluar d'una manera més rigorosa l'impacte psicoemocional de l'anonimat de les donacions en els adults que són producte d'aquestes tècniques.

Més enllà de la manca d'estudis sistemàtics, els problemes psicològics derivats del fet de no conèixer els orígens estan presents al debat públic i sens dubte aniran adquirint pes en les potencials regulacions de la qüestió. No podem passar per alt que la STEDH Gauvin-Fournis i Silliau contra França ja apunta a la importància d'acreditar el dany psicològic per a dur a terme una correcta ponderació de drets, quan d'alguna manera lamenta la manca d'informació prou precisa en les demandes dels sol·licitants sobre les repercussions psicològiques negatives de l'anonimat en la seva persona. (para. 128). Per tant, el dany psicològic pot existir i només caldria provar-lo.

2.3. Consideracions mèdiques. El dret a la salut.

2.3.1 El perill de consanguinitat

Les donacions anònimes de gàmetes comporten el risc que fills nascuts d'un mateix donant tinguin descendència: sense la possibilitat de conèixer la identitat del seu donant, el perill de consanguinitat és real i suposa, al seu torn, un problema de salut pública, en la mesura que un augment en la taxa de consanguinitat implica una major incidència de malalties hereditàries.

Evidentment, aquest risc serà més o menys gran en funció de diversos factors com el nombre de donacions realitzades per donant, les vegades que s'utilitzin els gàmetes, o l'àmbit

---

³³ Cowden, M., 'No harm, no foul: A child's right to know their genetic parents', *International Journal of Law, Policy and the Family* 26(1), (2012), 102–126.

geogràfic en què es dugeu a terme els tractaments de reproducció assistida amb uns gàmetes determinats d'un donant concret.

Bona part de la recerca que s'ha dut a terme al voltant d'aquest tema revela que la probabilitat que aquesta consanguinitat tingui lloc és significativament més baixa que en els casos de falsa paternitat, en què una persona constata que el seu pare biològic no és qui es pressumia que ho era. Ara bé, tal com deïem més amunt, els factors que incideixen en el càlcul de probabilitats d'aquest fet són diversos i canvien d'una legislació a una altra, en funció de les circumstàncies que els diversos marcs normatius generin.

Fixem-nos, per exemple, en el cas de França, sobre el qual la revista *Human Reproduction* va publicar l'any 2013 un estudi elaborat per diversos experts en reproducció assistida.³⁴ Segons aquest treball, l'efecte de les donacions anònimes d'esperma sobre la consanguinitat i les malalties que se'n poden derivar es pot considerar marginal a l'estat francès, amb una estimació de 2,94 unions consanguínies anuals entre descendència procedent de tècniques de reproducció assistida a partir de material genètic de donant anònim.

Científics espanyols han elaborat estudis similars en l'àmbit de l'estat espanyol, aplicant el mateix mètode, i han conclòs que el risc de consanguinitat és encara menor que a França³⁵, amb una estimació de 0,94 unions consanguínies per any. El treball atribueix aquesta diferència a tres factors: (i) la població és més gran a França que a Espanya, la qual cosa en fa augmentar els números absoluts, (ii) el nombre de fills per donant és superior a França (10) que a Espanya (6), i (iii) a Espanya hi ha més donants d'esperma que a França a causa del fet que perceben un 'reemborsament per cobrir les despeses ocasionades.'

Per altra banda, tots dos estudis estan d'acord a afirmar que les conseqüències de la consanguinitat en la salut pública són encara menors, donat que només una de cada 10.000 unions consanguínies pot tenir com a resultat una malaltia genètica.

Si es volgués mitigar aquest risc, que consideren ja de per si insignificant, els autors valoren la possibilitat de dur a terme intercanvis de mostres d'esperma entre bancs d'esperma de

---

³⁴ Serre J-L, Leutenegger A-L, Bernheim A, Fellous M, Rouen A, Siffroi J-P. 'Does anonymous sperm donation increase the risk for unions between relatives and the incidence of autosomal recessive diseases due to consanguinity?' *Human Reproduction*, Vol.29, No.3 (2014), 394–399.

³⁵ Sánchez-Castelló IM, Gonzalvo MC, Clavero A, López-Regalado ML, Mozas J, Martínez-Granados L, Navas P, Castilla JA. 'Maximum number of children per sperm donor based on false paternity rate.' *J Assist Reprod Genet.* 2017 Mar;34(3) (2017) 345-348.

regions allunyades entre si, la unificació de petits bancs en un de més gran o la limitació del nombre de fills per donant. A nivell personal, a més, les parelles formades per descendents d'un donant anònim que siguin coneixedores de l'origen de la seva concepció (cosa que, a dia d'avui, només depèn de la voluntat de transparència dels seus pares) poden sotmetre's a proves genètiques per a esbrinar si tenen un avantpassat comú abans de decidir tenir fills.

A la pràctica, la mesura més estesa per a reduir el perill de consanguinitat és aquesta limitació del nombre màxim de fills nascuts de gàmetes d'un mateix donant. Si ens fixem en el cas espanyol, l'article 5.7 de la LTRHA estableix que el nombre màxim de fills que hagin sigut generats amb gàmetes d'un mateix donant no haurà de ser superior a sis –una xifra que desconeixem a quins càlculs obeeix, tal com assenyalen Sánchez-Castelló i altres al seu article³⁶.

Malgrat que el segon paràgraf de l'article 5.7 de la LTRHA estipula que la comprovació que no s'ha superat el nombre màxim de fills l'haurà de fer de manera fefaent' el centre o servei que utilitzi els gàmetes del donant, el cert és que la pròpia llei no articula cap mecanisme de comprovació i fia el compliment d'aquesta limitació a la futura creació del Registre Nacional de Donants. Mentre el Registre Nacional de Donants no es constitueixi, es confia en la bona fe del donant, que 'haurà de declarar en cada donació si n'han fet altres de prèvies, així com les condicions d'aquestes, i indicar el moment i el centre en què s'hagin fet les donacions esmentades'. És a dir: el donant ha d'informar el centre de les donacions que ha dut a terme, i el centre s'ha de posar en contacte amb els altres centres que hagin utilitzat les donacions prèvies per saber si n'ha nascut algun fill i no sobrepassar, així, el màxim de 6 fills per donant.

Els centres, però, no disposen de cap eina per verificar la informació facilitada pels donants, de manera que no és difícil imaginar que una bona part dels donants poden tenir tendència a ocultar les dades –sobretot si tenim en compte que, si bé les donacions han de ser gratuïtes (art. 5.1 LTRHA) no exclouen la 'compensació raonable' (art. 5.3 LTRHA). Si prenem en consideració el perfil del donant d'esperma (joves que busquen una manera fàcil i ràpida d'obtenir una recompensa econòmica), no és del tot descabellat posar en dubte la fiabilitat d'aquestes dades. Sense un registre de donants unificat, un mateix donant pot haver fet

---

³⁶ Sánchez-Castelló IM, Gonzalvo MC, Clavero A, López-Regalado ML, Mozas J, Martínez-Granados L, Navas P, Castilla JA. 'Maximum number of children per sperm donor based on false paternity rate.' *J Assist Reprod Genet.* 2017 Mar;34(3) (2017) 345-348.

desenes de donacions a diferents centres de la seva localitat, i que això passi inadvertit per als professionals que posteriorment iniciaran tractaments de reproducció assistida amb aquests gàmetes, els quals s'hauran limitat a verificar el nombre de fills nascuts a partir de les donacions que el donant hagi declarat.

2.3.2. El dret a la salut

Al marge del perill de consanguinitat, un dels arguments que sovint es posen damunt de la taula per a argumentar la conveniència de suprimir l'anonimat del donant de gàmetes és el risc de contraure malalties hereditàries. No debades, el tercer paràgraf de l'article 5.5 LTRHA preveu de manera excepcional la revelació de la identitat dels donants quan aquesta sigui indispensable per a protegir la vida o la salut del fill, o quan sigui procedent d'acord amb les lleis processals penals. És a dir: la pròpia LTRHA planteja com a possible l'escenari en què la revelació de la identitat del donant contribueixi a garantir el dret a la salut del fill.

És possible que aquesta excepció a l'anonimat que consagra la LTRHA sigui una mera clàusula d'escapament del legislador sense gaire rellevància fàctica, més enllà de generar confusió en relació al grau de rigidesa de l'anonimat del donant previst a l'estat espanyol. Una clàusula d'escapament de la qual no coneixem l'impacte real, en el sentit que no es fan públiques les dades estadístiques relacionades amb el nombre de vegades en què s'ha tingut accés a la identitat de donants.

Ara bé, la potencialitat de desenvolupar patologies amb un component genètic, per exemple, podria esbrinar-se amb proves mèdiques i de diagnòstic que no requeririen l'accés a la identitat del donant per part del fill. Fins i tot els tractaments en què podria ser necessària la donació d'un òrgan o teixit per part d'un membre de la família 'biològica' es podrien dur a terme sense una revelació de la identitat del donant de gàmetes. Passa el mateix amb les malalties mentals, en què la coneixença dels antecedents familiars poden ajudar a afinar el diagnòstic i el tractament però això no passa necessàriament per un accés a la identitat del donant per part del fill, podent actuar la clínica com a intermediària i encarregant-se de sol·licitar al donant les proves o dades clíniques pertinents.

Per altra banda, però, no podem passar per alt que l'accés a la pròpia història clínica s'articula com un dret bàsic de l'àmbit sanitari, d'acord amb la Ley 41/2002, de 14 de noviembre, básica reguladora de la autonomía del paciente y de derechos y obligaciones en materia de información y documentación clínica³⁷ i la Ley 14/1986, de 25 de abril, General de Sanidad³⁸. A Catalunya, la Llei 21/2000, de 29 de desembre, sobre els drets concernent la salut i l'autonomia del pacient, i la documentació clínica³⁹, detalla als articles 9 i següents el contingut de la història clínica, on s'han d'incloure els 'antecedents familiars i personals fisiològics i patològics.'

La història clínica té, per tant, una importància cabdal per a garantir la qualitat assistencial i el dret a la salut. No sembla gaire raonable, en aquest sentit, que una part tan fonamental com els orígens biològics sigui desconeguda per un mateix i només coneguda pel centre que va dur a terme el tractament de reproducció assistida que va donar lloc a la pròpia concepció.

Convé preguntar-nos, finalment, si dins del 'perill cert per a la vida o la salut del fill' que recull l'art. 5.5 LRHA com a excepció a l'anonimat hi podríem incloure els perills relacionats amb la salut mental dels concebuts amb gàmetes donats, en el sentit del que s'ha exposat a l'apartat 2.2.2 del present treball, relatiu al dret a la integritat moral i el dret a la intimitat personal i familiar dels fills.

2.4. El dret a la intimitat del donant davant dels anomenats testos recreatius i el paper de les xarxes socials

A dia d'avui, i tal com admet el propi TEDH a la sentència del cas Gauvin-Fournis i Silliau contra França, l'existència dels 'testos genètics recreatius' fa que ja no es pugui garantir l'anonimat dels donants de gàmetes previst a la llei. Per un preu inferior a dos-cents euros, qualsevol persona pot comprar-se un test d'ADN per internet, fer-se la prova i compartir les seves dades genètiques en una base de dades on es trobin altres persones amb qui es

---

³⁷ «BOE» núm. 274, de 15/11/2002.

³⁸ «BOE» núm. 102, de 29/04/1986.

³⁹ DOGC núm. 3303, de 11/01/2001.

comparteixin seqüències comunes de l'ADN i, per tant, orígens biològics. De fet, ni tan sols és necessari que la persona a qui es busca (en aquest cas, el donant) hagi fet un test, perquè per arribar-hi n'hi haurà prou amb identificar un parent del donant i creuar les dades obtingudes amb d'altres de caràcter públic o de fàcil accés a partir de documentació d'estat civil, necrològiques o les xarxes socials, on molts usuaris hi comparteixen detalls personals com l'edat, la data i el lloc de naixement, el lloc de residència, etc. Tenint en compte que l'any 2020 ja hi havia més de 10 milions de persones a tot el món que havien dut a terme un test d'aquestes característiques i n'havien compartit les dades a través d'una base de dades comuna, la probabilitat d'associar el propi perfil al d'algú altre no és gens menyspreable⁴⁰.

Per altra banda, no és estrany que persones que saben que han estat concebudes amb gàmetes de donant duguin a terme un test d'ADN i en comparteixin les dades per a trobar altres persones amb qui comparteixen donant, un vincle que les associacions franceses constituïdes a favor de suprimir l'anonimat van batejar com a 'co-gàmetes'⁴¹.

A França, l'associació PMA Anonyme, que té per objectiu el reconeixement i la sensibilització sobre el dret d'accés als orígens a les persones concebudes per donació de gàmetes, informa a la seva pàgina web que ha aconseguit identificar 100 donants i més de 400 co-gàmetes⁴² seguint aquest mètode, una xifra significativa si tenim en compte l'efecte multiplicador de les identificacions a partir d'aquest tipus de tècniques. Sobretot perquè, a mesura que els testos es popularitzin, els preus aniran baixant per fer-se encara més accessibles.

Precisament, aquest és un dels arguments que la Human Fertilisation & Embryology Authority (en endavant, HFEA) posa damunt de la taula per a recomanar una ampliació de la supressió de l'anonimat des del moment en què neixi el nadó. Actualment, i des de la reforma de la Human Fertilisation & Embryology Act de l'any 2004, els concebuts amb gàmetes donats poden accedir a la identitat del donant un cop compleixen els 18 anys. Segons una enquesta duta a terme per la HFEA, es constata que el sistema actual 'està sent superat per altres mitjans, actualment accessibles als pares i a les persones concebudes amb gàmetes de

---

⁴⁰ A.-S. Neyroud, M. Roche, M. Domin, S. Jaillard, C. Ravel. 'Anonymat du don de gamètes à l'heure des tests génétiques' *Gynécologie Obstétrique Fertilité & Sénologie* 48 (2020) 820–826

⁴¹ <https://pmanonyme.asso.fr/> (consultat el 25/04/2024)

⁴² <https://pmanonyme.asso.fr/> (consultat el 25/04/2024)

donants a una edat més primerenca⁴³, i s'adverteix de la necessitat d'equilibrar el marc legislatiu amb la realitat social, on ja existeix un sistema informal de localització de donants a través d'una combinació de proves d'ADN i xarxes socials.

Per altra banda, i mentre la reforma legislativa no es dugui a terme, la HFEA recomana fer obligatori que els centres de reproducció assistida informin els donants i les persones que se sotmeten als tractaments de la possibilitat que els fills nascuts a partir de la donació accedeixin a la identitat del donant per vies informals.

La possibilitat que un donant sigui contactat per una persona que diu ser el seu fill pot suposar un trasbals evident. Sovint, a causa de la commoció experimentada per qui s'ha llançat a la recerca dels seus orígens, aquest contacte pot anar precedit d'una intensa recerca a les xarxes socials, amb el que això implica per al donant no només des del punt de vista psicològic, sinó també per al seu dret a la intimitat. Trاسبals tots ells que es podrien evitar si l'administració garantís els mecanismes per a accedir als orígens de les persones concebudes amb gàmetes donats.

En definitiva, l'estat de la ciència i l'impacte de les xarxes socials exigrien la supressió de l'anonimat del donant, precisament per garantir els seus drets a la intimitat i a la integritat moral. L'administració ha d'habilitar els mecanismes necessaris per tal que l'accés a la identitat del donant, que ja és una realitat social, es faci per les vies formals i d'acord amb un procediment reglat que sigui prou àgil per desincentivar la pràctica dels tests recreatius.

Cal tenir present, a més, que la recerca sobre la perspectiva del donant és més aviat minsa. Una supressió de l'anonimat permetria resoldre aquesta invisibilització i concebre l'acte de donar com un compromís més que no pas com una donació⁴⁴, fent necessari un acompanyament psicosocial que tingui en compte, també, els drets dels donants.

---

⁴³ 'Recommendations from the Human Fertilisation and Embryology Authority (HFEA) for changes to the Human Fertilisation and Embryology Act 1990 (as amended)', Novembre 2023. <https://www.hfea.gov.uk/about-us/modernising-the-regulation-of-fertility-treatment-and-research-involving-human-embryos/modernising-fertility-law/> (consultat el 30/4/2024).

⁴⁴ Burr, Jennifer A. 'Anonymous or known donors? A brief discussion of the psychosocial issues raised by removing anonymity from sperm donors.' *Human Fertility* 16:1 (2013) 44-47.

2.5. L'impacte en el nucli familiar. Apunt sobre els conceptes socials i jurídics de paternitat. Diferències amb l'adopció

La filiació jurídica continua estant constituïda de manera predominant per la relació biològica, en part perquè, tal com apunta Verdera⁴⁵, la veritat biològica presenta una avantatge a l'hora d'identificar la relació del fill amb els progenitors, en la mesura que aquesta identificació es concreta en un acte, el de la generació, que és independent de la voluntat o del comportament posterior.

D'aquesta concepció en resulta l'assumpció que, en el nostre ordenament jurídic, i en termes generals, o s'és pare o no s'és res. Les contradiccions existents en aquest camp, evidenciades entre d'altres pel fet que el Tribunal Constitucional rebutgés la inconstitucionalitat de l'anonimat de les donacions de gàmetes en relació a la investigació de la paternitat, fan evident la necessitat de deslligar la filiació jurídica no només de la veritat biològica, sinó també del que entenem per paternitat i les relacions familiars en un context més ampli. L'assimilació de l'adopció a la filiació jurídica entesa com a relació biològica pel que fa als seus efectes ha estat possible amb el temps, de manera que no hi ha cap motiu per dubtar de la possibilitat d'adaptar els marcs legals a les realitats socials.

Més enllà dels models i el seu encaix legal, és evident que existeix un greuge comparatiu entre els fills nascuts a partir de gàmetes donats i les persones adoptades. Mentre la regla de l'anonimat del donant preval respecte de les persones concebudes mitjançant tècniques de reproducció assistida, en el cas de les persones adoptades el seu dret a conèixer els orígens està legalment blindat. L'article 235-49 del Codi Civil de Catalunya estipula que l'adoptat té dret a ésser informat sobre el seu origen, mentre que l'article 235-50 CCCat estableix una obligació, per part dels adoptants, d'informar al fill adoptat sobre l'adopció. Al seu torn, el Decret 169/2015, de 21 de juliol⁴⁶, estableix el procediment per facilitar el coneixement dels orígens biològics. El Codi Civil espanyol, per la seva banda, va regular aquesta matèria en el

---

⁴⁵ Verdera Server, R. 'Ser padre', *Derecho Privado y Constitución*, 30 (2016) 75-126.

⁴⁶ DOGC núm. 6919, de 23/07/2015.

mateix sentit (art. 180 CC) de manera més tardana, de resultes de l'aprovació de la Llei 54/2007, de 28 de desembre, d'Adopció Internacional⁴⁷.

Possiblement, els motius d'aquest greuge comparatiu els hem d'anar a buscar no només en la força de la indústria reproductiva –que analitzarem tot seguit–, sinó també en els estigmes socials associats a una i altra circumstància. Si l'adopció és percebuda com un acte altruista cap a algú ja concebut, on d'alguna manera es fa abstracció de les circumstàncies personals dels adoptants, la reproducció assistida va més sovint associada a la infertilitat dels progenitors, especialment en el cas de les parelles heterosexuales, en què la relació biològica seria possible. Mentre l'adopció implica l'arrencament d'un infant d'una família que ja existeix, amb una història prèvia de més o menys temps, la reproducció assistida es materialitza en el moment zero, el de la concepció, i per tant no hi ha cap canvi de família social.

Sembla clar que, més enllà de la veritat biològica, el sistema ha de procurar l'establiment d'una relació jurídica de filiació en què un adult de referència tingui uns deures respecte de l'infant. Hem de poder deslligar, per tant, la paternitat entesa com l'existència d'aquest vincle jurídic de la filiació del coneixement dels orígens biològics. No es tracta de 'genetitzar' la paternitat, sinó de 'personalitzar-la' tot promovent la transparència i la consecució de l'objectiu de respectar el dret a la vida privada i familiar de tots els subjectes. Deslligar la paternitat del seu component biològic és precisament el que pot facilitar la transparència en aquest sentit, i no pas a l'inrevés.

El que pot semblar una contradicció és, en realitat, la constatació que la veritat biològica i la paternitat poden ser socialment tractades com a dues coses diferents. Tal com remarca Tabitha Freeman analitzant diversos estudis sobre la qüestió, la paradoxa rau en el fet que el parentesc genètic es considera insignificant en les relacions i l'adaptació dels infants en l'àmbit familiar on s'ha establert un vincle de filiació i, en canvi, és significatiu en relació a la connexió del concebut amb el donant.⁴⁸ Una 'paradoxa' que demostra que la resposta a la pregunta 'd'on venim?' ha de poder ser més complexa, on s'admeti que la relació de filiació, amb els drets i els deures que li són intrínsecs, pot anar deslligada d'una relació biològica que

---

⁴⁷ «BOE» núm. 312, de 29/12/2007.

⁴⁸ Freeman, T. 'Gamete donation, information sharing and the best interests of the child: an overview of the psychosocial evidence' *Monash Bioeth. Rev.* (2015) 33, 45–63.

s'ha de circumscriure, almenys d'entrada, a un mer deure de transparència que sigui garantia dels drets dels concebuts.

A Suïssa, per exemple, la reforma que va reconèixer el dret dels concebuts amb gàmetes donats a conèixer el seu origen feia preceptiva la intervenció d'un equip de psicòlegs al llarg de tot el tractament de reproducció assistida. Després de nou anys de dur a terme diverses entrevistes psicològiques amb els pares, els experts van determinar que la majoria d'infants i pares veuen positivament l'accés a la informació identificativa del donant, i que les pors inicials sobre qui seria 'el veritable pare' als ulls del fill acabaven vençudes per la constatació que és el vincle afectiu i social el que dona resposta a aquesta qüestió⁴⁹.

Amb tot, no podem admetre que el manteniment del secret sobre els orígens dels concebuts amb donants de gàmetes serveixi a la preservació de l'estabilitat familiar, entesa com una qüestió d'ordre públic. Ben al contrari, si l'ordre públic és la situació que permet un exercici pacífic dels drets fonamentals, i entenem el dret a conèixer els orígens com un dret fonamental que deriva dels articles 15 i 18 CE en relació a l'article 8 CEDH, aleshores la preservació de l'ordre públic podria passar precisament per l'afavoriment d'aquesta transparència en una ponderació de drets. Altra cosa és que aquest reconeixement hagi d'anar acompanyat (i hi ha d'anar) de mesures que facilitin i promoguin la transparència per tal de fer la nova situació el menys incòmoda possible per tothom.⁵⁰

2.6. La indústria reproductiva i el risc de disminució de donacions

Un dels arguments esgrimits pels partidaris de mantenir l'anonimat dels donants de gàmetes és que la supressió d'aquesta norma suposaria un descens en les donacions. En el seu argumentari, la Societat Espanyola de Fertilitat afirma que és un 'fet objectiu que als països on s'ha suprimit la regla de l'anonimat dels donants han disminuït de manera molt sensible les donacions'. Posen com a exemple el cas del Regne Unit, que l'any 2005 va eliminar

---

⁴⁹ Besse, D., Emery, M., Wunder-Galié, D. et al., 'L'entretien psychologique systématique pour les couples optant pour l'IAD: huit ans d'expérience clinique dans une législation prévoyant la levée de l'anonymat du donneur', *Basic Clin. Androl.* 20 (2010), 25–28.

⁵⁰ Brunet, L. 'Le principe de l'anonymat du donneur de gamètes à l'épreuve de son contexte. Analyse des conceptions juridiques de l'identité', *Basic Clin. Androl.* 20 (2010), 92–102.

l'anonimat del donant de la seva legislació. Per altra banda, afegixen que un 20% dels tractaments amb donació de gàmetes que es duen a terme a Espanya es practiquen a pacients estrangers, la qual cosa consideren que guarda 'una relació directa, entre altres qüestions', amb la regla de l'anonimat.⁵¹

Aquestes afirmacions són fal·lases. La segona ho és per ella mateixa, perquè és contradictori afirmar que una cosa guarda relació directa amb una altra 'entre d'altres qüestions': si hi ha 'altres qüestions', aleshores la relació no és tan directa.

Pel que fa a la primera, segons la qual s'afirma que les donacions han disminuït notablement als països on s'ha suprimit l'anonimat del donant, es presenten només les dades que donen suport a la hipòtesi que es defensa i s'oculten aquelles que la refuten. En efecte, en el cas del Regne Unit, immediatament després del canvi legislatiu es va produir un descens notable en les donacions d'esperma i òvuls. Tot i que aquest descens notable era la tendència dels anys anteriors, no podem negar que la perspectiva d'una supressió de l'anonimat que va acabar materialitzant-se l'any 2005 va tenir un impacte en els anys precedents. Ara bé, després d'aquest descens, i un cop aprovada la llei, les dades demostren un clar creixement de les donacions que, passats els primers 6 anys de l'entrada en vigor, s'estabilitza a màxims històrics fins a la irrupció de la pandèmia de Covid-19. L'estudi dut a terme per a la Human Fertilisation & Embriology Authority⁵² és ben il·lustratiu:

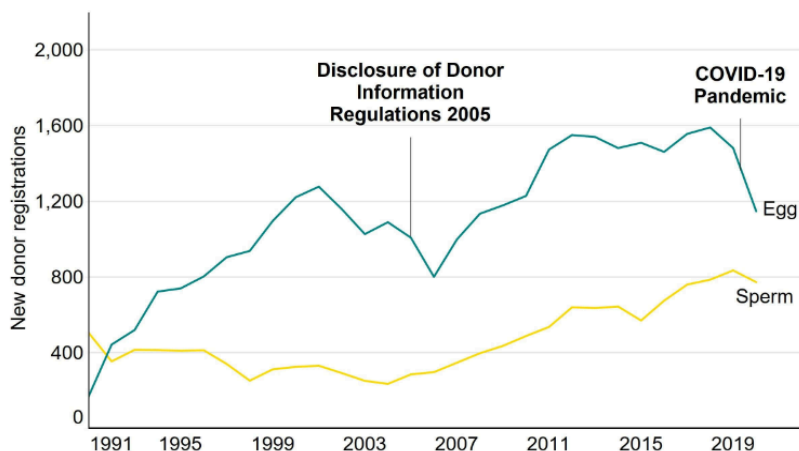
---

⁵¹ Muñoz M; Abellán-García F; Cuevas I; de la Fuente A; Iborra D; Mataró D; Núñez R; Roca M. 'Documento Sobre Posicionamiento de la Sociedad Española de Fertilidad Respecto de la Regla del Anonimato en las Donaciones de Gametos'. *Fase20 Ediciones SL* (2019).

⁵² 'Trends in egg, sperm and embryo donation 2020. Statistics on donation and donor treatments in the UK fertility sector' (novembre 2022). Consultat el dia 15/5/2023 a <https://www.hfea.gov.uk/about-us/publications/research-and-data/trends-in-egg-sperm-and-embryo-donation-2020/#section-1>

Figure 2. Sperm and egg donor registrations increased since 2006

Number of new egg and sperm donor registrations, 1991-2020

De fet, segons afirma la pròpia HFEA, les donacions no només s’han estabilitzats a nivells superiors als de la legislació anterior, sinó que el perfil del donant ha passat de joves a la recerca de ‘beer money’ a adults que, deslliurats de la motivació econòmica, actuen moguts per la voluntat de dur a terme un acte altruista i conscient. Això podria originar un problema addicional, per bé que secundari, consistent en la possibilitat que aquest canvi en el perfil del donant (de més edat) impliqui una disminució en la qualitat de l’esperma, afectant així l’efectivitat dels tractaments de reproducció assistida.

A banda del Regne Unit, França i Portugal també han suprimit l’anonimat del donant en aquest segle.

En el cas de França, l’anonimat es va suprimir l’any 2021 mitjançant la Llei de Bioètica 2021-1017⁵³. Segons l’Agència de Biomedicina francesa, el nombre de donants no ha parat d’augmentar des de la promulgació de la llei⁵⁴. Contràriament al cas del Regne Unit, el nombre de donacions va assolir un rècord històric l’any mateix de l’aprovació de la llei, i des d’aleshores ha crescut de forma sostinguda.

⁵³ Loi n° 2021-1017 du 2 août 2021 relative à la bioéthique. França, <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000043884384>

⁵⁴ <https://presse.agence-biomedecine.fr/journee-internationale-des-droits-des-femmes-lagence-de-la-bio-medecine-presente-les-dernieres-evolutions-de-la-mise-en-place-de-la-loi-ouvrant-lacces-a-la-pma-pour-toutes/> (consultat el dia 16/5/2024)

Respecte de Portugal, per altra banda, no ha estat possible obtenir dades sobre el nombre de donacions, atès que els informes anuals publicats pel Conselho Nacional de Procriação Medicamente Assistida es limiten a ressenyar els tractaments de reproducció assistida.

En tot cas, qüestió diferent és que el nombre de donacions sigui suficient per a cobrir la demanda de tractaments de reproducció assistida amb gàmetes de donant. A França, per exemple, la Llei de Bioètica que va entrar en vigor l'any 2021 també permet l'accés als tractaments de reproducció assistida a mares soles o a parelles de dones, de manera que la demanda s'ha gairebé doblat.⁵⁵

3.- Breu apunt de dret comparat

Diversos països europeus han suprimit l'anonimat dels donants de gàmetes en les darreres dècades⁵⁶. Si considerem que els primers nens concebuts amb donants de gàmetes van néixer a la dècada dels 80, es poden identificar dues onades a favor de la supressió de l'anonimat dels donants. La primera es va produir quan els fills nascuts gràcies a aquestes tècniques encara eren massa joves per influir significativament en la legislació, mentre que la segona va tenir lloc quan aquests fills, ja adults, van començar a exercir pressió per canviar les lleis dels seus respectius països, advocant pel seu dret a conèixer els seus orígens biològics.

3.1. Primera onada.

En realitat, no és del tot precís parlar de 'supressió' (especialment en aquesta primera onada), perquè en aquell moment les tècniques de reproducció assistida eren tan noves que la seva

---

⁵⁵

<https://presse.agence-biomedecine.fr/assistance-medicale-a-la-procreation-amp-des-demandes-de-prises-en-charge-toujours-a-la-hausse-mais-des-dons-insuffisants-pour-y-repondre/> (consultat el dia 16/5/2024)

⁵⁶ Alkorta Idiákez, I., Farnós Amorós, E., 'Anonimato del Donante y Derecho a Conocer: un Difícil Equilibrio', *Oñati Socio-legal Series*, 7 (1) (2017), 148-178.

regulació es trobava en una fase incipient. Aleshores, les legislacions començaven a definir-se des de zero, sense que hi hagués cap normativa preexistent sobre l'anonimat dels donants que calgués eliminar. Més que suprimir l'anonimat, per tant, es van promulgar les primeres lleis sobre la qüestió partint de la premissa que els donants havien de ser identificables, més enllà del fet que la pràctica dels centres de reproducció assistida hagués pogut optar per una altra via i diferenciant, així, la donació de gàmetes de la donació d'òrgans i teixits humans. Dit d'una altra manera: podem parlar de països que no van contemplar l'anonimat específic dels donants de gàmetes des d'un bon principi, i de països que sí que l'havien previst, de manera explícita o subsumint-lo a la donació d'òrgans i teixits, i que l'han anat suprimint successivament.

Aquest és, al nostre entendre, un apunt important, perquè sovint tendim a parlar de la 'supressió' de l'anonimat com si l'anonimat fos una circumstància 'natural' que l'activitat legislativa hagués de vèncer de manera gairebé contra natura.

Suècia va ser el primer país a preveure la identificació dels donants de semen per part dels fills un cop aquests arriben a 'la maduresa suficient'. Ho va fer a partir de la Llei 1984:1140 sobre inseminació artificial⁵⁷. Vuit anys més tard, l'any 1992, Àustria va aprovar la Llei de Medicina Reproductiva (Fortpflanzungsmedizingesetz⁵⁸), la qual preveu que el fill concebut amb el semen d'un tercer tindrà accés als registres identificatius del donant a partir dels catorze anys d'edat.

A Suïssa, la Loi fédérale sur la procréation médicalement assistée de l'any 1998⁵⁹ preveu al seu article 27 que els fills de donant podran accedir a les seves dades un cop complerts els 18 anys, o abans si al·leguen un interès legítim. Al país helvètic, i en relació específicament a la reproducció assistida, la constitució de la Confederació de 1999⁶⁰ obliga les autoritats a respectar el principi segons el qual tota persona té dret a accedir a les dades relatives a la seva

---

⁵⁷ Lag (1984:1140) om insemination. Suècia,

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19841140-om-insemination_sfs-1984-1140/

⁵⁸ Fortpflanzungsmedizingesetz, de 4 de juny de 1992. Àustria,

https://www.ris.bka.gv.at/Dokumente/BgblPdf/1992_275_0/1992_275_0.pdf

⁵⁹ Loi fédérale sur la procréation médicalement assistée, de 18 de desembre de 1998. Suïssa.

<https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2000/554/fr#fn-d6e1636>

⁶⁰ Constitution fédérale de la Confédération suisse du 18 avril 1999. Suïssa,

<https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1999/404/fr>

ascendència, el qual es materialitza a través de la llei esmentada fent accessible la identitat del donant, entre d'altres dades.

3.2. Segona onada.

Amb l'entrada al nou mil·lenni, els primers concebuts mitjançant gàmetes donats arriben a la majoria d'edat. Si bé hi ha països que aleshores encara estan legislant la qüestió per primera vegada a favor de l'accés dels concebuts als seus orígens i establint la diferència, per tant, amb la donació d'òrgans i teixits (Noruega l'any 2003, Països Baixos l'any 2002, Finlàndia l'any 2006⁶¹), n'hi ha d'altres que es replantegen un anonimat que, de manera més o menys explícita, ja havien blindat legislativament. Tot seguit analitzarem molt breument els casos del Regne Unit, Portugal i França, ja ressenyats al llarg d'aquest treball.

El Regne Unit va ser el primer a suprimir l'anonimat dels donants de gàmetes reformant, l'any 2004, la Human Fertilisation and Embriology Act. Més tard, l'any 2008, una nova reforma va detallar l'abast de la informació identificativa i no identificativa del donant a què els concebuts podien accedir, tot limitant l'accés dels menors de 18 anys però majors de 16 a les dades merament no identificatives (art. 31ZA⁶²).

L'any 2006, Portugal va abordar explícitament la qüestió a través de la Llei 48/2019, de 8 de juliol, sobre el règim de confidencialitat en les tècniques de procreació mèdicament assistida⁶³, la qual al seu torn modificava la Llei 32/2006, de 26 de juliol, sobre procreació mèdicament assistida⁶⁴. Concretament, l'article 15 de la llei reformada autoritza els nascuts a partir de gàmetes donats a obtenir les dades identificatives dels seus donants un cop assolixen l'edat de 18 anys. La reforma es va dur a terme de resultes de la Sentència

---

⁶¹ Eriksson, Lise. 'Finland as a Late Regulator of Assisted Reproduction: A Permissive Policy under Debate'. In: Lie, Merete & Lykke, Nina (eds) *Assisted Reproduction Across Borders: Feminist Perspectives on Normalizations, Disruptions and Transmissions* (2016) Oxford/New York: Routledge, 124–135.

⁶² Human Fertilisation and Embryology Act 2008. Regne Unit, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2008/22/section/24>

⁶³ Lei n.º 48/2019, de 8 de julho, Regime de confidencialidade nas técnicas de procriação medicamente assistida, procedendo à sexta alteração à Lei n.º 32/2006, de 26 de julho (procriação medicamente assistida). Portugal, <https://diariodarepublica.pt/dr/detalhe/lei/48-2019-122996204>.

⁶⁴ Lei n.º 32/2006, de 26 de Julho. Procriação medicamente assistida. Portugal, https://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=903&tabela=leis&ficha=1&pagina=1

225/2018 del Tribunal Constitucional portuguès⁶⁵, en la qual el Tribunal declara inconstitucionals diversos preceptes de l'esmentada llei relatius a la procreació mèdicament assistida pel que fa a la gestació per substitució. Específicament, i pel que aquí ens ocupa, es declara la inconstitucionalitat de la norma

que imposa una obligació de secret absolut respecte de les persones nascudes com a conseqüència d'un procés de procreació mèdicament assistida amb gàmetes o embrions donats, que inclou les situacions de gestació per substitució, ja sigui sobre la utilització d'aquests procediments o sobre la identitat del donant o de la mare gestant⁶⁶.

Considera el Tribunal que aquesta norma viola els drets a la identitat personal i al desenvolupament de la personalitat.

A França, per altra banda, l'anonimat dels donants de gàmetes s'entenia protegit per l'article l'article L1211-5 del Codi de la Salut Pública (Code de la Santé Publique), el qual establia, en referència a les donacions d'elements i productes del cos humà, que ni el donant podia conèixer el receptor ni el receptor podia conèixer el donant. La literalitat d'aquest precepte és prou eloqüent de la diferència intrínseca entre una donació d'òrgans o teixits i una donació de gàmetes, per molt que es volgués aplicar de manera extensiva: el concebut a partir de gàmetes de donants no és un 'receptor' d'aquests gàmetes, sinó el producte d'aquesta donació. El 'receptor', en aquest cas, seria la mare que se sotmet al tractament de reproducció assistida per a engendrar una persona a partir d'aquesta donació.

De fet, cal fet notar que l'article L1211-5 del Codi de la Salut Pública⁶⁷ continua vigent i, en canvi, el dret dels fills a accedir a la identitat dels donants dels gàmetes amb què van ser concebuts està reconegut per la Llei de Bioètica 2021-1017⁶⁸, la qual modifica el Codi de la Salut Pública per tal de permetre a tota persona concebuda per procreació mèdicament assistida accedir a les dades identificatives i no identificatives del donant.

---

⁶⁵ Acórdão do Tribunal Constitucional n.º 225/2018 Processo n.º 95/17. Diário da República, 1.ª série — N.º 87 — 7 de maio de 2018.

⁶⁶ La traducció al català és pròpia.

⁶⁷ Code de la Santé Publique, França,

https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006072665/2024-05-28/

⁶⁸ LOI n° 2021-1017 du 2 août 2021 relative à la bioéthique

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000043884384>

4.- El cas d'Espanya

4.1. Aplicació de la sentència Gauvin-Fournis i Silliau contra França al cas espanyol

És evident que la sentència del cas Gauvin-Fournis i Silliau contra França és un bon treball de dret comparat sobre la qüestió que ens ocupa. Ara bé, es tracta d'una anàlisi de dret comparat que cau en el parany de considerar l'estat espanyol com un dels països que reconeix a la persona concebuda el dret d'accedir a la identitat del donant, malgrat que aquest reconeixement només existeixi per raons mèdiques (paràgraf 67).

Al meu entendre, el cas d'Espanya no és en cap cas comparable a legislacions com la nova llei francesa que la sentència Gauvin-Fournis i Silliau contra França analitza, ni a legislacions com la de Suècia⁶⁹, Suïssa⁷⁰ o Portugal⁷¹, per posar només tres exemples. A diferència d'aquests estats, l'anonimat que preveu la legislació espanyola és quasi absolut: no es té constància de cap concebut amb donant de gàmetes que hagi pogut accedir a la identitat del donant d'acord amb la llei, mentre que les 'raons mèdiques' (menys encara les de política criminal) no estan delimitades i és fàcil pensar que els casos en què s'invoquin sempre es podran resoldre sense necessitat de conèixer la identitat del donant. A més, el fet que no hi hagi un registre de donants que reculli les sol·licituds de manera més o menys centralitzada i d'acord amb uns procediments establerts (com el cas del CADA a França) fa encara més difícil i inviable l'afirmació segons la qual cal ficar Espanya dins del sac dels estats que reconeixen el dret a accedir a la identitat del donant. Dit d'una altra manera: no és que Espanya reconegui aquest dret a les persones afectades en el cas que s'invoquin raons mèdiques, és que Espanya consagra un anonimat pràcticament absolut on l'única excepció per a conèixer la identitat del donant és paper mullat des del punt de vista de la seva aplicació funcional.

---

⁶⁹ Lag (1984:1140) om insemination. Suècia,
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-19841140-om-insemination_sfs-1984-1140/

⁷⁰ Loi fédérale sur la procréation médicalement assistée, de 18 de desembre de 1988. Suïssa.
<https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2000/554/fr#fn-d6e1636>

⁷¹ Lei n.º 32/2006, de 26 de Julho. Procriação medicamente assistida. Portugal,
https://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=903&tabela=leis&ficha=1&pagina=1

En efecte, la inexistència d'un registre o d'un procediment reglat per a accedir a la pròpia identitat 'per raons mèdiques' fa de l'espanyol un sistema absolutament opac. A diferència d'altres països del nostre entorn, on el caràcter públic i administratiu dels Registres de Donants ha permès homogeneïtzar potencials processos d'accés als orígens genètics de les persones concebudes amb gàmetes de donant, Espanya es regeix per un 'campi qui pugui' en què cada clínica i cada banc de semen, aliens a unes obligacions de transparència que concerneixen els poders públics, gestionarà les sol·licituds de les persones interessades com li plaurà, oferint el silenci com a única resposta en la majoria de casos. Sens dubte, el fet que els centres públics no puguin cobrir la demanda de TRA ha fet d'aquest camp un món absolutament privatitzat, amb els problemes afegits que això comporta. A dia d'avui, a l'estat espanyol, el 69,8% dels centres són privats, mentre que només el 29,9% són públics.⁷²

A aquesta privatització s'hi ha d'afegir la manca de debat social i polític sobre el dret a la vida privada dels concebuts a partir de gàmetes de donants en les dues lleis (1988 i 2006), que regulen l'anonimat de manera idèntica. Amb tot, i a la llum de l'argumentari discutit pel Tribunal -tant en la seva opinió majoritària com en el seu vot particular- el cas d'Espanya està constituït per un seguit de singularitats que ens pot fer pensar que, si mai arribés al Tribunal Europeu de Drets Humans, hi podria motivar un canvi jurisprudencial.

4.2. Una proposta

Com hem vist al llarg d'aquest treball, i malgrat les recomanacions dels comitès de bioètica de Catalunya (2016) i d'Espanya (2020), l'estat espanyol ha quedat molt enrere en el debat públic al voltant de la conveniència de suprimir l'anonimat dels donants de gàmetes. Mentre els països del nostre entorn participen d'una tendència global a la supressió de l'anonimat, res no fa pensar que el legislador espanyol tingui interès -de moment- a abordar aquesta qüestió. Només la mobilització dels nascuts a partir de gàmetes donats⁷³ podria, a la llarga, revertir la situació, però tot apunta que la resistència de la indústria serà difícil de vèncer.

---

⁷² Registro de Centros y Servicios de Reproducción Humana Asistida (09/06/2024), Ministerio de Sanidad.

⁷³

<https://www.lavanguardia.com/encatala/20230327/8854733/els-fills-de-donants-de-gametes-busquen-els-seus-orogens-no-som-un-somni-de-ningu.html> (consultat en data 10/06/2024)

Qualsevol reforma de la LTRHA que es vulgui plantejar en un futur ha de tenir present les implicacions de considerar l'accés als orígens dels concebuts amb donants de gàmetes com un dret. Essencialment, el reconeixement d'aquest dret implicaria, d'una banda, que no pot ser sotmès a condicions i, de l'altra, que ha de poder ser exercit amb efectes retroactius. El reconeixement d'aquest dret amb la naturalesa que li és inherent, per tant, comportaria que tots els concebuts amb gàmetes donats podrien accedir a les dades identificatives i no identificatives dels seus donants, fos quin fos el marc legal vigent en el moment en què es va produir la donació que va acabar donant lloc a la seva concepció.

És cert, però, que cap dels països del nostre entorn que ha reconegut el dret dels concebuts amb gàmetes donats ho ha fet de manera il·limitada i que el dret a la intimitat del donant ha de ser tingut en compte. En la pràctica totalitat dels casos, les reformes legislatives que s'han promulgat han optat per un sistema amb una doble provisió. Per una banda, i pel que fa a les persones que van dur a terme la donació amb anterioritat a la supressió de l'anonimat, les seves dades només poden ser facilitades a l'interessat concebut amb les seves gàmetes si el donant presta el seu consentiment, un cop el concebut mostra interès per a conèixer els seus orígens. Per altra banda, la supressió total de l'anonimat opera a partir de l'entrada en vigor de la nova legislació, de manera que aquest dret es podrà començar a exercir per part de concebuts amb gàmetes donats a partir d'aquell moment sense cap més limitació un cop els interessats assoleixin l'edat mínima fixada per la normativa.

Aquest va ser, per exemple, el model triat pel Regne Unit. Si tenim en compte que la supressió de l'anonimat va entrar en vigor l'any 2005, i que l'edat mínima per a accedir a les dades identificatives del donant per part dels concebuts és de 18 anys, els efectes d'aquest canvi legislatiu tot just es van començar a desplegar l'any 2023. Per a facilitar el contacte, a finals del 2023 la HFEA va llançar la campanya 'Who is my donor'⁷⁴, que vol sensibilitzar la població sobre el canvi legislatiu i emplaçar els donants a mantenir actualitzades les seves dades al Registre de donants.

74

<https://www.theguardian.com/society/2023/sep/19/egg-sperm-donor-uk-find-biological-origins-anonymity-law>

Si traslladem aquestes experiències al cas espanyol, en principi caldria distingir tres marcs: en primer lloc, la situació dels concebuts amb anterioritat a la LTRA (1988), en què la qüestió no estava regulada. En segon lloc, la situació dels concebuts amb gàmetes donats a partir del moment en què es va blindar legislativament l'anonimat, ja sigui a través de la LTRA (1988) o de la LTRHA (2006). I, finalment, la solució que la nova llei oferiria als concebuts amb donacions realitzades en el nou marc. Una nova llei que, en qualsevol cas, hauria de donar resposta als tres marcs que acabem d'apuntar.

No semblaria raonable, d'entrada, que als concebuts abans de la LTRA i als concebuts amb posterioritat a l'aprovació de la LTRA se'ls hagi d'aplicar el mateix règim d'accés, per la senzilla raó que no hi havia encara cap provisió d'anonimat en l'ordenament jurídic en el cas dels primers. Tanmateix, i per tal de determinar la importància de l'anonimat en aquests casos, caldria prendre en consideració el contingut del contracte privat que la clínica o el centre hagués pogut atorgar amb el donant o els receptors dels gàmetes. Una anàlisi d'aquests documents permetria, cas per cas, determinar el punt d'equilibri entre els drets de les persones concebudes i els drets dels donants, tenint present que una ponderació sempre haurà d'afavorir el dret a conèixer els orígens. Malauradament, però, a qui signa aquest treball no li ha estat possible obtenir cap contracte model entre donants i clíniques anteriors a la data de promulgació de la LTRA.

Per altra banda, la nova llei hauria de donar una solució als concebuts durant la vigència de les lleis aplicables que podria consistir a contactar el donant per preguntar-li si vol revelar la seva identitat, en el cas que prèviament els concebuts amb els seus gàmetes mostressin interès a identificar-lo. En aquest cas, els donants podrien negar-s'hi. Els encarregats d'aquesta gestió podrien ser les clíniques, tot i que podria valorar-se la possibilitat de crear el tan esperat Registre de Donants i que fos l'administració qui liderés aquests processos.

Finalment, la nova llei hauria de preveure una supressió total de l'anonimat per a les donacions realitzades amb posterioritat a la seva promulgació. En aquest cas, el Registre de Donants hauria de trobar-se en ple funcionament. Al meu entendre, a més, i pels motius exposats al llarg d'aquest treball, l'origen de la concepció hauria de constar a la història clínica, més accessible que el Registre Civil per a la persona interessada.

5.- Conclusions

Hem vist al llarg d'aquest treball que hi ha una clara tendència, almenys a l'àmbit europeu, a reconèixer el dret a conèixer els orígens dels concebuts amb gàmetes donats. Aquest canvi és el resultat de la pressió exercida per aquestes persones, ara adultes, i d'una ponderació de drets i interessos en joc que va en consonància amb la interpretació jurisprudencial de l'article 8 del CEDH, relatiu al dret a la vida privada i familiar.

No podem obviar, no obstant, que la primera sentència en què el TEDH aborda específicament aquesta qüestió, afer *Gauvin Fournis* contra França, és plena de contradiccions que cal confiar que casos ulteriors aniran resolent.

En essència, i malgrat que reconeix que el dret a conèixer els orígens forma part del dret consagrat a l'art. 8 CEDH, el TEDH s'aparta de la seva pròpia jurisprudència en considerar que no s'ha produït una lesió d'aquest dret per part de l'estat francès. El Tribunal fa així una distinció en funció de l'origen de la concepció: el marge d'apreciació dels estats és ample si aquest deriva de la reproducció assistida, i és restringit si no en deriva. La diferència de fons, a banda de la força de la indústria reproductiva, rau en el fet que en el cas de la reproducció assistida amb donació de gàmetes hi ha un donant que va fer la donació sota la condició que el seu anonimament quedava més o menys blindat, tot i que el Tribunal no acaba de dur a terme una ponderació de drets.

No podem passar per alt dos aspectes més en relació a la Sentència *Gauvin Fournis* contra França. En primer lloc, el Tribunal eixampla el marge d'apreciació de l'estat pel fet que la llei vigent en el moment en què es va dictar sentència ja reconeixia el dret objecte de la controvèrsia i, per tant, aquesta havia quedat 'resolta' (uns procediments legislatius que, segons el Tribunal, van anar acompanyats en tot moment d'un intens debat jurídic i social). En segon lloc, tot i que molt de resquitllada, el Tribunal lamenta no haver disposat de prova suficient sobre el dany psicològic patit per les demandants i admet, així, que hi podria haver dany. Una assumpció que entra en contradicció amb la línia argumental de la sentència, que considera que no hi ha vulneració de drets perquè la llei es va aprovar democràticament i, per tant, si no hi ha vulneració de drets tampoc hi podria haver dany.

En qualsevol cas, i tal com subratlla el vot dissident, el fet és que durant anys l'estat francès ha privat els sol·licitants 'd'una part fonamental de la seva identitat que cap intervenció legislativa posterior podrà compensar'.

Traslladat a l'estat espanyol, és evident que la preponderància de la indústria de la reproducció assistida juga un paper fonamental en aquesta mena d'autarquia jurídica espanyola sobre la qüestió. Cal apuntar, a més, que el fet que l'estat s'aparti de la seva pròpia legislació en relació a l'obligació de constituir un registre de donants, previst des de fa més de trenta anys, fa encara més necessari l'accés dels concebuts amb gàmetes donats a accedir als seus orígens. Entre d'altres coses perquè, sense un control del nombre de donacions per donant, quants germans pot tenir un fill de donant?

Sigui com sigui, una ponderació dels drets i interessos analitzats hauria de resultar en el reconeixement del dret a conèixer els orígens. El drets que sovint es contraposen a conèixer els orígens, com la integritat física i moral dels pares, l'ordre públic o la intimitat del donant són molt febles al costat del dret a la vida privada i familiar dels concebuts: ni l'impacte en el nucli familiar és tan gran allà on els fills tenen accés a totes les dades, ni el concepte d'ordre públic es pot rebregar fins al punt que no tingui com a objectiu l'exercici pacífic de tots els drets. Hem de tenir en compte, a més, que la legislació actual tampoc no protegeix de facto la intimitat del donant, que pot ser localitzat a través d'un simple test d'ADN. En aquest sentit, i per molt paradoxal que sembli, la democratització d'aquests tests ha fet que el més garantista per al dret a la intimitat dels donants sigui habilitar un procediment perquè els concebuts hi puguin tenir accés de manera reglada.

Menció a part mereixen els arguments posats en circulació per part de la indústria reproductiva en la seva particular campanya contra la supressió de l'anonimat, i concretament aquell segons el qual el reconeixement del dret a conèixer els orígens comportaria un descens de les donacions. L'experiència viscuda pels països del nostre entorn que han optat recentment per una supressió de l'anonimat desmenteixen totalment aquestes afirmacions, tal com evidencien les dades aportades.

No es tracta, com hem dit més amunt, de fer una passa enrere i tornar a 'biologitzar' la paternitat. Cal poder establir la diferència entre paternitat social i la biològica. Que siguin dues coses diferents, i que la primera pugui ser la més poderosa a l'hora de conformar la

personalitat de cadascú, no treu que tota persona hagi de tenir dret a conèixer d'on ve. Especialment quan aquest coneixement, a efectes de garantir el dret a la salut, ha de formar part de la història clínica.

En definitiva, és evident que l'estat espanyol –en consonància amb el que li demanen els comitès de bioètica– ha de fer passes cap a la supressió de l'anonimat dels donants de gàmetes. I ho ha de fer donant una resposta als milers de concebuts a partir de gàmetes donats, habilitant un sistema pont en què s'analitzi cas per cas el contracte de donació (abans de la LTRA) o es contacti amb els donants per a requerir el seu consentiment en una presa de contacte amb els fills biològics (post LTRA i fins a la promulgació de la nova llei).

6.- Bibliografia

- Al Hasani Maturano, A. ‘La prohibición De discriminación Del artículo 14 Del CEDH: ¿mera declaración De Principios O Norma Imperativa?’. *Anales De Derecho*, noviembre de 2020
- Alkorta Idiákez, I., Farnós Amorós, E., ‘Anonimato del Donante y Derecho a Conocer: un Difícil Equilibrio’, *Oñati Socio-legal Series* [online], 7 (1) (2017),148-178.
- Besse, D., Emery, M., Wunder-Galié, D. et al., ‘L’entretien psychologique systématique pour les couples optant pour l’IAD: huit ans d’expérience clinique dans une législation prévoyant la levée de l’anonymat du donneur’, *Basic Clin. Androl.* 20 (2010), 25–28.
- Boladeras, M. ‘El anonimato de la donación de gametos. ¿Hay que mejorar la situación actual?’ *Musas*, vol. 8, núm. 1 (2023): 05-20.
- Brunet, L. ‘Le principe de l’anonymat du donneur de gamètes à l’épreuve de son contexte. Analyse des conceptions juridiques de l’identité’, *Basic Clin. Androl.* 20 (2010) , 92–102.
- Burr, J A. ‘Anonymous or known donors? A brief discussion of the psychosocial issues raised by removing anonymity from sperm donors.’ *Human Fertility* 16:1 (2013) 44-47
- Comitè de Bioètica de Catalunya, *El dret a conèixer els orígens biològics i genètics de la persona*, Barcelona, 2016.
- Comité de Bioética de España ‘Informe del Comité de Bioética de España sobre el derecho de los hijos nacidos de las técnicas de reproducción humana asistida a conocer sus orígenes biológicos’ (2020)
- Cowden, M., 'No harm, no foul: A child's right to know their genetic parents', *International Journal of Law, Policy and the Family* 26(1), (2012), 102–126.
- Farnós Amorós, E., 'Anonimat del donant o dret a conèixer els orígens?' *Butlletí del Comitè de Bioètica de Catalunya*, Febrer 2015.
- Freeman, T. ‘Gamete donation, information sharing and the best interests of the child: an overview of the psychosocial evidence’ *Monash Bioeth. Rev.* (2015) 33, 45–63

- García Ruíz, Y., ‘Sin registro de donantes de gametos: cerca de treinta años esperando su creación’ , *ius et Scientia*, 1.1 (2015), 41-52
- Golombok S. ‘Families Created by Reproductive Donation: Issues and Research.’ *Child development perspectives*. 2013;7(1):61–5.
- Golombok, S. et al., 'Children born through reproductive donation: a longitudinal study of psychological adjustment', *Journal of child psychology and psychiatry, and allied disciplines*, 54,6 (2013), 653-60. doi:10.1111/jcpp.12015
- Muñoz M; Abellán-García F; Cuevas I; de la Fuente A; Iborra D; Mataró D; Núñez R; Roca M. ‘Documento Sobre Posicionamiento de la Sociedad Española de Fertilidad Respecto de la Regla del Anonimato en las Donaciones de Gametos’. *Fase20 Ediciones SL* (2019).
- Neyroud A.-S., Roche M., Domin M., Jaillard S., Ravel C., ‘Anonymat du don de gamètes à l’heure des tests génétiques’ *Gynécologie Obstétrique Fertilité & Sénologie* 48 (2020) 820–826
- Pantaleón, F., ‘Contra la ley sobre Técnicas de Reproducción Asistida’, *Jueces para la democracia*, Nº 5 (1988), 19-36.
- Riaño- Galán, I., Martínez González, C., Gallego Riestra, S. ‘Cuestiones éticas y legales del anonimato y la confidencialidad en la donación de gametos’. *Anales de Pediatría* 94 (2021) 337.e1-337.e6
- Saintôt, B., ‘Lever l’anonymat du don de gamètes. Nouvel intérêt de l’enfant ou droit fondamental ?’, *Études*, 9 (2019), 53-64.
- Sánchez-Castelló IM, Gonzalvo MC, Clavero A, López-Regalado ML, Mozas J, Martínez-Granados L, Navas P, Castilla JA. ‘Maximum number of children per sperm donor based on false paternity rate.’ *J Assist Reprod Genet*. 2017 Mar;34(3) (2017) 345-348.
- Serre J-L, Leutenegger A-L, Bernheim A, Fellous M, Rouen A, Siffroi J-P. ‘Does anonymous sperm donation increase the risk for unions between relatives and the incidence of autosomal recessive diseases due to consanguinity?’ *Human Reproduction*, Vol.29, No.3 (2014), 394–399.
- Souto Paz, J.A, ‘El informe Palacios y la ley de reproducción asistida, Régimen jurídico-privado de la reproducción asistida en España: el proceso legal de reformas.’ *Dykinson* (2006), 187-196.
- Verdera Server, R. ‘Ser padre.’ *Derecho Privado y Constitución*, 30 (2016) 75-126